

NJA 2002 s. 188

Fråga om ansvar för tjänstefel med anledning av oriktig avhysning på grund av dom som inte vunnit laga kraft.

ALINGSÅS TR

Allmän åklagare yrkade vid Alingsås TR ansvar å J. Å. för tjänstefel enligt följande gärningsbeskrivning:

”J. Å. har i egenskap av kronoinspektör haft att på eget ansvar i tjänsteutövning handlägga avhysningsärenden, anhängiga vid kronofogdeenheten i Alingsås. Sedan Alingsås TR i dom 980409 förpliktat M. B., Lerum, att omgående avflytta vid äventyr av avhysning på egen bekostnad, har J. Å. – medveten om att domen ej vunnit laga kraft – föranstaltat och verkställt en avhysning av M. B. från den aktuella lägenheten i Lerum. Då därtill ej heller i domen antecknats att verkställighet fick ske utan hinder av lagakraftägande dom har J. Å. uppsåtligen eller i vart fall av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften. Omständigheterna kan ej anses som ringa.”

DOMSKÄL

TR:n (ordf. rådmannen Nordström) anförde i dom d. 21 okt. 1999: Domskäl. J. Å. har förnekat brott. Han har vidare anført: Han har inte åsidosatt vad som gäller för uppgiften eftersom domen genom dess avfattning – omgående avflytta – varit verkställbar utan hinder av att den inte har vunnit laga kraft. Om TR:n skulle finna att domen ej varit verkställbar, bestrider han att han handlat uppsåtligen eller av oaktsamhet eftersom hans agerande varit ursäktligt p.g.a. oegentlig rättsvillfarelse. Skulle TR:n finna att hans handlande varit brottsligt, skall han inte dömas till ansvar eftersom gärningen är att bedöma som ringa.

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat TR:ns dom med en av J. Å. gjord anteckning och bevis om avhysning med anteckning.

På J. Å:s begäran har vittnesförhör ägt rum med kronoinspektör R. S. J. Å. har som skriftlig bevisning åberopat en svarsskrivelse från kronofogdemyndigheten, en rättsutredning gjord av kronofogdemyndigheten och en annan dom från Alingsås TR avseende avhysning och betalningsskyldighet för förfallna hyror.

I målet är till en början följande utrett.

M. B. hyrde en lägenhet av Lerums kommun på Lerum Andersväg 120 i Lerum. Genom utslag d. 16 okt. 1997 förpliktade kronofogdemyndigheten honom dels att genast avflytta från lägenheten p.g.a. att hyresrätten var förverkad till följd av obetalda hyror för januari (rest), februari, maj och augusti 1997, dels att till Lerums kommun betala drygt 10 000 kr. Sedan M. B. ansökt om återvinning, meddelade TR:n d. 10 nov. 1997 beslut om att verkställighet av utslaget tills vidare ej fick ske. Genom dom d. 9 april 1998 förpliktade TR:n, med undanröjande av utslaget, M. B. att dels omgående avflytta från den aktuella lägenheten, dels genast till Lerums kommun utge 29 866 kr. M. B. överklagade domen. J. Å. handlade avhysningsärendet hos kronofogdemyndigheten. Han kontrollerade d. 6 maj 1998 genom samtal med en tjänsteman vid TR:n ifall domen hade vunnit laga kraft och fick besked om att den var överklagad. Han antecknade detta på domen med tillägget ”alltså ej laga kraft”. Den 6 maj 1998 upprättade J. Å. en underrättelse om att avhysning skulle ske d. 20 maj 1998 kl. 9.00. Meddelandet lades i ett slutet kuvert i M. B:s brevlåda. Avhysningen verkställdes d. 20 maj 1998. M. B. var då inte närvarande. Anträffad egendom togs d. 25 maj 1998 om hand av personal från Åkericentralen i Alingsås. Beviset om avhysning överlämnades till M. B. då denne d. 3 ”maj” 1998 uppsökte kronofogdemyndigheten. Kronofogde M. M. besvarade d. 16 juni ett brev från M. B. och anförde bl.a. att eftersom TR:n i domen förpliktat honom att omgående avflytta från lägenheten var den verkställbar trots att den inte hade vunnit laga kraft. Hon informerade honom även om att han, om han ansåg att avhysningen var felaktig, kunde överklaga den inom tre veckor från det att han delgavs beviset om avhysning. Genom beslut d. 25 juni 1998 avvisade HovR:n ett yrkande från

M. B. om inhibition på den grunden att TR:ns dom inte innehöll något förordnande om att domen fick verkställas utan hinder av att den inte hade vunnit laga kraft, varför yrkandet inte lagligen kunde bifallas. HovR:n för Västra Sverige fastställde senare TR:ns dom.

Närmare hörd över åtalet har J. Å. uppgivit: Han anställdes 1976 vid kronofogdemyndigheten i Göteborg och blev, efter sedvanlig internutbildning, kronoinspektör efter ca två år. Han började att tjänstgöra i Alingsås och har handlagt alla typer av verkställighet t.ex. utmätning och avhysning. De senaste två åren har han arbetat speciellt med indrivning mot rörelseidkare, varvid frekvensen av avhysningar har minskat. Tidigare verkställde han ca en avhysning i veckan. Vid kontoret i Alingsås arbetar fem personer. Deras sektionschef, som är placerad i Göteborg, är kronofogde M. M. Ett utslag i ett mål om betalningsföreläggande får, till skillnad mot en dom, verkställas omedelbart utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft. För att en dom skall få verkställas omedelbart måste den innehålla en uppgift om detta. När han fick det aktuella målet för verkställighet, upptäckte han att domen inte hade vunnit laga kraft. Han skriver regelmässigt in alla domar och gjorde därvid en anteckning om att den inte hade vunnit laga kraft. Nästa steg var att kontrollera vad han då skulle göra. Han tittade i handboken och diskuterade frågan en liten stund med sin närmaste kollega R. S., som också tyckte att verkställighet kunde ske. Han konfererade inte med någon annan och studerade inte rättsfall. Han kom fram till att skrivningen i domen ”omgående avflytta” inte kunde tolkas på annat sätt än att domen fick verkställas genast utan hinder av att den inte hade vunnit laga kraft. Det stod visserligen inte uttryckligen i domen. Förrättningen sattes därför ut. Delgivningen skedde genom s.k. spikning och d. 20 maj 1998 byttes lås i lägenheten. Han fick intryck av att M. B. inte hade varit i lägenheten på en tid eftersom det fanns mycket post samlad innanför dörren. När M. B. senare besökte kontoret, förklarade han för denne hur han såg på situationen. Han upplyste även M. B. om möjligheten att överklaga domen och att denne fick vända sig till Åkericentralen för att hämta sina

tillhörigheter. Han har senare fått veta att M. B. varit på Åkericentralen och hämtat en del saker. Vid en förrättning skall han tillvarata både sökandens och gäldenärens rätt. Han anser att sökanden hade rätt att få domen verkställd. Han var inte tveksam till om han handlade rätt. Han skulle aldrig ha verkställt domen om den inte innehållit formuleringarna omgående avflytta och genast betala.

R. S. har berättat: Han anställdes vid kronofogdemyndigheten 1967 och är sedan 1969 kronoinspektör. Sedan mitten av 1970-talet handlägger han avhysningsärenden. Underlaget för avhysning utgörs i majoriteten av fall – kanske så mycket som 90 % – av utslag och domar är alltså i minoritet. Det har genomgående varit så under åren men antalet uräkningar har dock varierat. Hans kollega J. Å. kom in till honom för att diskutera den aktuella tingsrättsdomen. J. Å. hade redan bildat sig en uppfattning och frågade om R. S. delade den. R. S. läste domslutet. Där stod inget om verkställighet. Han slog upp i utsökningsboken, en handledning för kronofogdemyndigheten som är deras ”bibel”, (Sedan R. S. fått uppläst för sig följande mening ur handboken, ”För att avhysning skall kunna ske på grund av en dom eller tredskodom krävs antingen att domstolen har skrivit i domen att avhysningen får verkställas genast eller att domen har vunnit laga kraft”, bekräftar han att det var den texten han läste.) Efter det att han läst vad som stod där, sade han till J. Å. att han delade dennes uppfattning att verkställighet skulle kunna ske direkt med hänsyn till att det i domen stod att gäldenären omgående skulle avflytta. Han satte likhetstecken mellan avflytta och verkställa. De diskuterade inte frågan under någon längre tid, kanske fem minuter. Efter som de handlägger ärendena självständigt varken avrädde eller tillstyrkte han att J. Å. skulle verkställa domen. Han kan inte påminna sig att han har verkställt någon avhysningsdom innan den vunnit laga kraft. Om man är osäker skall man fråga kronofogden. Han nämnde inte detta för J. Å.

TR:n gör följande bedömning.

En dom på avhysning får, till skillnad mot ett utslag, verkställas endast om den har vunnit laga kraft eller om TR:n har förordnat att den får verkställas utan hinder av att den inte äger laga kraft.

I målet är utrett att den aktuella domen inte hade vunnit laga kraft när J. Å. verkställde avhysningen eftersom M. B. hade överklagat den. Det är vidare utrett att J. Å. kände till detta sedan han förhört sig härom hos TR:n. I domen förpliktade TR:n M. B. att omgående avflytta från den aktuella lägenheten och att genast utge ett visst belopp. I den andra dom från TR:n, som J. Å. har åberopat som bevisning, har TR:n förpliktat svaranden att avflytta från lägenheten och utge ett visst belopp. I denna dom saknas alltså orden «omgående» respektive «genast».

Genom vad J. Å. har uppgivit som stöds av vittnesmålet, är utrett att han diskuterat frågan om huruvida verkställighet kunde ske trots att domen inte hade vunnit laga kraft och att de tittat i den handbok som används vid myndigheten. Enligt denna krävs, i fall då domen inte har vunnit laga kraft, att domstolen har skrivit i domen att avhysningen får verkställas genast. Såväl J. Å. som R. S. har uppgivit att de tolkat uttrycket "omgående avflytta" som ett sådant förordnande. Av det brev som kronofogde M. M. skrivit till M. B., vilket J. Å. åberopat som bevisning, framgår att även hon var av denna uppfattning. Detta innebär att det får hållas för visst att J. Å. skulle ha fått samma besked av henne ifall han hade rådfrågat henne innan han verkställde avhysningen.

J. Å. har åberopat ett notisavgörande publicerat i NJA 1982, G. s. 8 f. Där har HD meddelat inhibitionsbeslut sedan en hovrätt förordnat att en person genast skulle avflytta från en av honom förhyrd lägenhet. Detta talar för att HD funnit att HovR:ns beslut var direkt verkställbart. Vilka närmare överväganden som gjorts framgår inte. TR:n finner dock att avgörandet inte kan anses spegla rättsläget. TR:n anser, i likhet med HovR:n för Västra Sverige i dess beslut att avvisa M. B:s yrkande om inhibition, att den aktuella domen inte innehåller något förordnande om att den får verkställas utan hinder av att den inte hade vunnit laga kraft. J. Å. har alltså handlat

felaktigt när han verkställt domen och därigenom åsidosatt vad som gällt för uppgiften. TR:n anser att åklagaren saknar stöd för påståendet att J. Å. varit medveten om detta. Han har alltså inte handlat uppsåtligen. TR:n finner dock att J. Å. handlat oaktsamt när han verkställt avhysningen. Med hänsyn till vad som ovan har anförts finner TR:n emellertid att gärningen bör bedömas som ringa. Åtalet skall därför ogillas.

DOMSLUT

Domslut. Åtalet ogillas.

HOVR:N FÖR VÄSTRA SVERIGE

Åklagaren överklagade i HovR:n för Västra Sverige och yrkade att HovR:n skulle döma J. Å. för tjänstefel. M. B. biträdde åtalet. Åklagaren justerade åtalet på så sätt att han angav gärningstillfället till d. 20 maj 1998 och återkallade påståendet att gärningen begåtts uppsåtligen.

J. Å. bestred ändring.

HovR:n (hovrättslagmannen Helin, hovrättsrådet Thimfors samt nämndemännen Johansson och Nilsson) anförde i dom d. 13 nov. 2000: Domskäl. --

I likhet med TR:n finner HovR:n att J. Å. har åsidosatt vad som gällt för tjänsteuppgiften genom att verkställa domen på avflyttning trots att den varken var lagakraftvunnen eller innehöll ett förordnande om omedelbar verkställighet. Nästa fråga är om J. Å. har förfarit oaktsamt.

Vid en avhysning måste det, med hänsyn till de ingripande verkningar en sådan åtgärd regelmässigt har för den enskilde, ställas stora krav på noggrannhet och omsorg. J. Å., som har mångårig erfarenhet på området, har varit väl införstådd med de regler som gäller för myndighetsutövningen, men i detta fall felaktigt uppfattat att domen innehöll ett förordnande om att den kunde verkställas genast. Den tolkning av domslutet som J. Å. har hävdats får knappast något stöd i den handbok för kronofogdemyndigheten som han

studerade före sitt beslut, och han borde – vid den tveksamhet han måste ha känt – ha undersökt möjligheten till verkställighet närmare än att i hast rådgöra med sin kollega R. S. Med hänsyn till anförda omständigheter finner HovR:n att J. Å. har handlat oaktsamt.

Den återstående frågan blir om gärningen, vid den helhetsbedömning som skall göras främst mot bakgrund av gärningens betydelse för myndighetsutövningen och gärningsmannens ansvar i förhållande till denna, är att anse som ringa och därför undantagen från straffansvar. Viktiga faktorer vid denna bedömning är dels om kraven på korrekt handläggning är särskilt stora på grund av verksamhetens art, dels om någon drabbats av skada eller olägenhet av annat slag eller om det förelegat någon mera påtaglig risk för skada eller annan olägenhet och dels om gärningsmannen haft självständiga befogenheter i förhållande till myndighetsutövningen (se prop. 1988/89:113 s. 17 f. och 24 f).

Som redan anförts har avhysningar regelmässigt ingripande verkningar för den enskilde, varför det är självklart att kravet på korrekt handläggning skall ställas högt. J. Å. har emellertid som ansvarig befattningshavare beslutat om avhysning utan laglig grund, och åtgärden medförde betydande olägenheter för hyresgästen M. B., som vid tiden för verkställigheten befann sig utomlands och därför – såvitt framgått – var ovetande om den. HovR:n finner vid angivna förhållanden att gärningen inte kan bedömas som ringa. Åtalet skall alltså bifallas.

DOMSLUT

Domslut. Med ändring av TR:ns dom dömer HovR:n J. Å. enligt 20 kap. 1 § 1 st. BrB för tjänstefel till 30 dagsböter å 120 kr.

Hovrättsassessorn Islander var skiljaktig och anförde: I likhet med majoriteten finner jag att J. Å. åsidosatt vad som gällt för tjänsteuppgiften och att J. Å. handlat oaktsamt då han verkställt avhysningen utan laglig grund. Likaså anser jag att en avhysning regelmässigt får anses ha ingripande verkningar för den enskilde. I förevarande fall har emellertid HovR:n vid senare datum fastställt TR:ns dom

på förpliktande att avflytta varför M. B. ändå haft att lämna lägenheten. Att J. Å:s åtgärd medfört särskilt betydande olägenheter har visserligen påståtts men inte visats i målet. J. Å:s uppgift om att M. B. underlåtit att hämta ut delar av den egendom som omhändertogs vid avhysningen har inte vederlagts. Konsekvensen för M. B. kan därför inte anses vara av allvarligt slag. Vid detta förhållande och då det är fråga om att J. Å., efter att konsulterat en mer erfaren kollega, gjort en felaktig tolkning av TR:ns dom finner jag vid en samlad bedömning att gärningen är att anse som ringa. TR:ns domslut skall därför fastställas.

J. Å. överklagade och yrkade att åtalet skulle ogillas. Riksåklagaren och M. B. bestred ändring.

Målet avgjordes efter huvudförhandling.

HD JustR:n Lars K. Beckman, Regner, referent, och Dahllöf) beslöt följande dom:

Domskäl. HovR:n har dömt J. Å. för tjänstefel, som har bestått i att han av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för tjänsteuppgiften genom att verkställa en dom på avhysning trots att den varken har varit lagakraftvunnen eller innehållit något förordnande om omedelbar verkställighet. I HD har han yrkat att åtalet skall ogillas eftersom han haft en ursäktlig felaktig uppfattning om rättsläget. I andra hand har han gjort gällande att gärningen kan anses ringa.

Enligt 20 kap. 1 § BrB skall den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften dömas för tjänstefel; om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, skall dock inte dömas till ansvar.

J. Å. har i sin befattning som handläggare vid kronofogdemyndigheten haft att besluta om verkställighet av Alingsås TR:s dom på avhysning av M. B. Han har alltså handlat vid myndighetsutövning. Domen hade vid verkställigheten inte vunnit laga kraft, och den var därför verkställbar endast om den enligt förordnande av TR:n

fick verkställas innan den vunnit laga kraft (3 kap. 3 och 9 §§ UB). Visserligen hade TR:n i punkt 1 i domslutet förpliktat M. B. att omgående avflytta, vid äventyr av avhysning på egen bekostnad, men varken detta eller något annat i domslutet har utgjort ett sådant förordnande som avses i 3 kap. 9 § UB. Det var därför fel att besluta att domen skulle verkställas innan den vunnit laga kraft. J. Å. har alltså åsidosatt vad som gällt för myndighetsutövningen.

När det gäller frågan om J. Å. varit oaktsam vid myndighetsutövningen är utgångspunkten för tjänstefelsansvaret att det av hänsyn till rättssäkerheten bör ställas särskilda krav på noggrannhet och omsorg på områden inom den offentliga verksamheten där det är fråga om myndighetsutövning. Av allmänna principer följer dock att straffrättsligt ansvar för oaktsamhet inte skall komma i fråga för varje avvikelse från den eftersträvade normen; en viss marginal föreligger alltid mellan det helt aktsamma och det oaktsamma. Vid bedömningen av huruvida en gärningsman handlat oaktsamt är det i första hand av betydelse vilka krav på noggrannhet och omsorg som uppgiften innefattat. Detta får, som i andra motsvarande sammanhang, vägas mot omständigheter som hänför sig till gärningsmannen personligen, t.ex. hans kunnighet, utbildning och erfarenhet eller att han handlat under tidspress. (Holmgvist m.fl., Brottsbalken, s. 20:24 f.)

J. Å. har uppgett att han år 1976 började arbeta vid kronofogdemyndigheten i Göteborg efter sina gymnasiestudier och viss ekonomiutbildning. Han internutbildades i cirka två år och började sedan verkställa utsökningsmål. En kortare tid innan han hade att ta ställning till avhysningsdomen mot M. B. hade verksamheten omorganiserats och han fått till speciell uppgift att sköta indrivning hos näringsidkare, till vilka M. B. räknades. Antalet avhysningar som han hade haft tidigare hade varierat under åren och kunde uppgå till någon per månad i genomsnitt. Företrädesvis hade det varit fråga om utslag i mål angående handräckning. När han i maj 1998 skulle ta ställning till frågan om avhysning av M. B. noterade han att det inte gällde betalningsskyldighet och att domen inte var försedd med

DOMSLUT

Domslut. HD fastställer HovR:ns domslut.

JustR:n Gregow och Lennander var skiljaktiga på sätt framgår av följande yttrande: En exekutionstitel vari någon åläggs att flytta från en lägenhet eller annat utrymme i en byggnad verkställs genom avhysning. En dom som avser förpliktelse att avflytta får – till skillnad från utslag avseende samma förpliktelse i mål om handräckning (3 kap. 12 § UB) – inte verkställas förrän den har vunnit laga kraft, såvida inte domstolen i domen har med stöd av 17 kap. 14 § 1 st. RBförordnat att den får verkställas utan hinder av att den inte äger laga kraft. Medan åläggandet att avflytta vänder sig till svaranden i målet, riktar sig ett förordnande om att verkställighet får ske före laga kraft till verkställighetsmyndigheten (kronofogdemyndigheten). Det är givetvis viktigt att göra skillnad mellan dessa båda element.

Av det anförda följer att domstol, som i en dom förpliktar någon att avflytta, saknar anledning att i domen ange att denne skall avflytta ”genast” eller att använda andra liknande uttryck. Sådana formuleringar kan dessutom föranleda missförstånd, särskilt om de kombineras med uttryck som ”vid äventyr av avhysning på egen bekostnad”. Det sistnämnda uttrycket är en kvarleva från tiden före utsökningsbalken, då kostnaden för annan verkställighet än utmätning fick tas ut av svaranden endast om exekutionstiteln innehöll föreskrift om att verkställigheten skulle ske på den förlorande partens bekostnad (199 § utsökningslagen). Frågan om verkställighet och om ansvaret för kostnader vid verkställigheten regleras i UB och domstolen saknar anledning att uttala sig därom, såvida inte domstolen undantagsvis har funnit att verkställigheten av materiella skäl inte bör bekostas av svaranden (17 kap. 8 § 1 st. UB; se även prop. 1980/81:8 s. 842 samt Walin m.fl., Utsökningsbalken 3 uppl. s. 652 f.).

Exekutiv verkställighet avser som regel ingripande åtgärder mot enskilda. Det bör därför ställas förhållandevis stora krav på en korrekt handläggning på området. Detta gäller särskilt beträffande

någon uppgift om laga kraft. Han hörde efter hos TR:n och fick veta att domen överklagats och alltså inte vunnit laga kraft. Han funderade över verkställighetsfrågan och slog upp Riksskatteverkets handbok om exekution och läste vad som där stod i kapitlet om avhysning beträffande exekutionstiteln dom (Utsökning & indrivning, 1996, s. 352), nämligen att det för att en avhysning skall kunna ske på grund av en dom krävs antingen att domstolen skrivit i domen att avhysningen får verkställas genast eller att domen vunnit laga kraft. Han blev då ganska säker på att uttrycket i domslutet ”omgående avflytta ... vid äventyr av avhysning på egen bekostnad” innebar ett förordnande om att domen fick verkställas utan hinder av laga kraft. Han kontrollerade saken genom att tala med en mera erfaren kollega, R. S., som inte hade någon annan uppfattning. Någon ytterligare kontrollåtgärd vidtog han inte. På grund av omorganisationen var arbetsituationen pressad i början av år 1998. Det har senare visat sig att en kronofogde som J. Å. hade kunnat rådgöra med, M. M., hade samma uppfattning som han och att det också bland jurister inom kronofogdemyndighetens centrala stab kunde finnas stöd för denna. Enligt J. Å. finns det därför goda grunder att anta att, om han rådfrågat någon jurist hos kronofogdemyndigheten, han skulle ha fått bekräftelse på sin uppfattning.

Att verkställa en dom på avhysning av en person från dennes bostad är en mycket ingripande åtgärd. En sådan verkställighet är en uppgift som kräver särskild noggrannhet och omsorg i den exekutiva verksamheten. När nu J. Å. ställdes inför den för honom ovana situationen att besluta med anledning av en dom på avhysning, har det ålegat honom att förvissa sig om att domen kunde verkställas, trots att den inte vunnit laga kraft. Någon särskild beslutspunkt i domen om att detta fick ske fanns inte, men han tolkade punkten 1 i domslutet på det sättet. Det äventyr som fanns inskrivet i punkten kan inte tillmätas betydelse, eftersom det är något som gäller generellt vid avhysning (17 kap. 6 och 8 §§ UB), vilket J. Å. måste ha varit medveten om. Vad som då återstår är frågan om orden ”omgående avflytta” gett honom tillräcklig anledning att tro att domen gick

att verkställa redan innan den vunnit laga kraft. Orden förekommer emellertid i det som M. B. förpliktas till i domslutet. Den för den exekutiva verksamheten grundläggande skillnaden mellan den fullgörelse som en exekutionstitel avser och själva verkställigheten av denna exekutionstitel kan J. Å. inte ha varit okunnig om efter sin mångåriga verksamhet hos kronofogdemyndigheten. Det måste därför anses oaktsamt av honom att med utgångspunkt i domslutets formulering och efter kontroll enbart i handboken, som knappast kan anses ge stöd åt hans missuppfattning, och hos R. S., som inte synes ha konsulterats mera ingående, dra den slutsats om verkställbarheten som han gjorde. Någon sådan tidspress som skulle kunna medföra en annan bedömning i aktsamhetsfrågan har inte funnits för J. Å. Hans oaktsamhet kan inte anses som ursäktlig.

Frågan om gärningen kan anses ringa skall prövas utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet. Såväl allmänna som enskilda intressen kan ha betydelse i sammanhanget. Allmänt sett är det en viktig faktor i vad mån någon har drabbats av skada eller om det förelegat någon mera påtaglig risk för skada eller olägenhet av annat slag. Av stor vikt är också verksamhetens art, eftersom det inom områden där kraven på en korrekt handläggning är särskilt stora kan finnas anledning att göra en strängare bedömning än i andra fall. Vidare skall hänsyn tas till vilken ställning gärningsmannen intagit vid myndighetsutövningen. (Holmqvist m.fl., Brottsbalken, s. 20:25 f)

För M. B. har avhysningen uppenbarligen varit till stor nackdel, och han har för den tilldömts skadestånd av staten. Den exekutiva verksamheten får som framgått anses vara av det slaget att det finns anledning att ställa stora krav på korrekt handläggning. J. Å. har självständigt handlagt avhysningsfrågan. De nu angivna omständigheterna medför att gärningen inte bör bedömas som ringa. J. Å. skall alltså dömas för tjänstefel. Påföljden bör bli den som HovR:n bestämt.

åtgärder av befattningshavare med rätt att självständigt fatta beslut. Sådan befogenhet tillkommer inte endast kronofogdar utan även exekutiv personal. Samtidigt måste beaktas att den exekutiva personalen, till skillnad från kronofogdar, inte har juridisk examen utan endast har internutbildning inom exekutionsväsendet.

J. Å. hade att såsom kronoinspektör på eget ansvar handlägga de verkställighetsmål som överlämnades till honom och alltså även det nu aktuella målet om avhysning.

I den ifrågavarande exekutionstiteln – Alingsås TR:s dom d. 9 april 1998 vilken hade föregåtts av ett utslag i mål om handräckning mot vilket söktes återvinning – angavs i domslutet under punkt 1 att TR:n med undanröjande av utslaget förpliktade M. B. att ”omgående avflytta” från den förhyrda lägenheten ”vid äventyr av avhysning på egen bekostnad”. Under punkt 2 förpliktades M. B. att till Lerums kommun ”genast utge” 29 866 kr. Då domen inte innehöll något förordnande om att den fick verkställas utan hinder av att den inte ägde laga kraft och då domen hade överklagats av M. B., var den inte verkställbar i fråga om avhysning när sådan verkställighet ägde rum d. 20 maj 1998. Genom att likväl besluta om att låta verkställa avhysning har J. Å. åsidosatt vad som gällde för tjänsteuppgiften.

Av utredningen i målet framgår följande. J. Å. kände väl till att en dom avseende förpliktelse att avflytta inte får verkställas innan den har vunnit laga kraft, såvida inte domen innehåller förordnande om att den får verkställas utan hinder därav. Han efterhörde hos TR:n efter utgången av tiden för överklagande om domen hade vunnit laga kraft och fick uppgift om att M. B. hade överklagat domen. Han övervägde därefter huruvida domen kunde anses innehålla ett förordnande om att den fick verkställas före laga kraft. Skälet härtill var det sätt på vilket TR:n formulerat domslutet, vilket avvek från vad han var van vid beträffande andra domar. Han undersökte frågan i den av Riksskatteverket utgivna handboken Utsökning & Indrivning, som utgör kronofogdemyndighetens ”bibel”, och ansåg att han där fick stöd för ståndpunkten att domen fick verkställas

före laga kraft. Han rådfrågade vidare en äldre kollega, även denne kronoinspektör, som delade hans uppfattning.

J. Å. har således inte visat nonchalans eller ligkiltighet inför uppgiften utan har bemödat sig om att försöka göra en korrekt bedömning av frågan huruvida domen var verkställbar. Vad som kunnat krävas av honom, utöver vad han gjorde, har varit att rådfråga den kronofogde som var sektionschef för kontoret i Alingsås med placering i Göteborg, M. M. Att så inte skedde berodde tydligen på att J. Å. inte kände tveksamhet i fråga om sin bedömning; av vad som sägs i det följande framgår att sådant rådfrågande dessutom inte skulle ha lett till någon annan ståndpunkt.

Härtill kommer följande. TR:ns domslut såvitt avsåg avflyttning från den ifrågavarande lägenheten innehöll, uppfattat enligt ordalydelsen, att M. B. förpliktades att avflytta omedelbart samt att avhysning kunde ske (på hans egen bekostnad), om han inte gjorde det. Den av TR:n använda lydelsen var således i viss mån vilseledande. M. M. har efter händelsen gett uttryck åt samma uppfattning i verkställighetsfrågan som J. Å. intog. Inte heller stabsjuristen I. J. vid Kronofogdemyndigheten i Göteborg, som har gjort en utredning i saken, har tagit avstånd från J. Å:s tolkning av TR:ns dom. M. B. var på grund av hyresrättens förverkande materiellt skyldig att flytta från lägenheten sedan lång tid innan TR:ns dom meddelades men hade vägrat att flytta frivilligt. TR:ns dom fastställdes senare av HovR:n.

Mot bakgrund av det anförda kan J. Å:s felbedömning av frågan om TR:ns dom var verkställbar inte anses innefatta en sådan klandervärd oaktsamhet som skall föranleda straffansvar. Åtalet skall därför enligt vår mening ogillas.